

(כט) וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו לְמִשְׁחָה בָהֶם וּלְמַלְאֲכֵם אֶת-יָדָם:

תורה תמימה

(כא) יהיו לבניו אחריו. כי אתא רבין א"ר יוחנן, בגדים שכהן גדול משמש בהם משוח מלחמה נשאל בהם באורים ותומים, שנאמר ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו – למי שבא בגדולה אחריו [יומא ע"ב ב' – ע"ג א'].

תורה שלמה

בארבעה של כהן הדיוט, אמר ר' בא בדין היה שיהא עובד בארבעה, ולמה אינו עובד שלא יהיו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה, פעמים בשמונה (שהעולם סוברים שהוא כה"ג לפי שילבש שמונה כשהוא נשאל). (ירושלמי יומא פ"א ה"א)

[פה] ובגדי הקדש... שבעת ימים ילבשם... תניא, וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה ת"ל (אם ללמוד שתהי' עבודה בכ"ג והלא כל הפרשה באהרן נאמרה), לפי שנא' שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו, אין לי אלא נתרבה שבעה ונמשח שבעה (שיהא כשר לעבודת יוה"כ) נתרבה שבעה ונמשח יום אחד נתרבה יום אחד ונמשח שבעה מניין, ת"ל אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידו מכל מקום, אשכחן ריבוי שבעה לכתחילה, משיחה שבעה וכתחילה מנא לן, איבעית אימא מדאיצטריך קרא למעוטה, ואיבעית אימא דאמר קרא ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה בהם ולמלא במ את ידם, איתקיש משיחה לריבוי מה ריבוי שבעה אף משיחה שבעה. (יומא ה.).

[פב] ובגדי הקדש אשר לאהרן, מגיד שכהן גדול מתרבה בבגדים כדרך שהוא מתרבה בשמן המשחה. (מדרש הגדול)

[פג] ובגדי הקדש אשר לאהרן, וכלי הקדש זה הארון שנאמר כי עבודת הקודש וגו' רבי יוחנן אמר אלו בגדי כהונה שהם אורים ותומים כמו שנאמר ובגדי הקדש אשר לאהרן. (במדבר רבה כב"ד)

[פד] ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו, מנין למשוח מלחמה וכו' שהוא נשאל בשמונה (בגדים כשיוצאין למלחמה ונשאל באורים ותומים) ר' חיייה בשם ר' יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו, מה ת"ל אחריו, אלא לגדולה של אחריו (שאינו חשוב ככהן גדול והיינו משוח מלחמה שאף הוא ילבש שמונה), ומנין שהוא עובד (עבודה בביהמ"ק בשמונה בגדים), ר' ירמיה בשם ר' יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן וכו', מה ת"ל אחריו, לקדושה של אחריו. א"ל ר' יונה עמך הייתי, לא אמר (ר' יוחנן) עובד אלא נשאל, ובמה נשאל (ה"ד בכמה הוא עובד, ק"ע) כו' וחכמים אומרים אינו עובד לא בשמונה של כהן גדול ולא

(מא) וְאֵת הַכֹּפֶשׁ הַשְּׁנַי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים פְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְכִנְסָפָה תַּעֲשֶׂה-לָּהּ

לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה לְיָי:

תורה תמימה

(כא) ואת הכבש השני. ת"ר, ואת הכבש השני תעשה בן הערבים, שני בין הערבים ולא ראשון בין הערבים, מכאן שאם לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים [מנחות ג' א'].

תורה שלמה

תצוה) אבל נתחנך המזבח אפילו ראשון בין הערבים (דכתיב בפ' פנחס ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר כו' ובההוא קרא לא כתיב את הכבש אחד תעשה בבקר ותניא בספרי (פנחס קמג) האי קרא למה נאמר והלא כבר נאמר למעלה בפרשה את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש וגו' [לפי שנאמר את הכבש אחד תעשה בבקר הרי שלא הקריב של שחר שומע אני שלא יקריב בין הערבים, ת"ל קרא בתרא ואת הכבש השני מגיד לך שאם לא הקריב של שחר יקריב בין הערבים, ואת הכבש השני האמור בפסוק העליון בפרשת פנחס דריש ליה לדרשה אחריתי משום שנאמר בחנוכת המזבח וזה אשר תעשה וכאן אמר זה האשה, שומע אני יקריב ארבע ליום ת"ל את הכבש אחד תעשה בבקר, ואת הכבש השני וכו' – שטמ"ק ובמלאכת שלמה הביא זה מפירש"י [כת"י] אמר ר"ש אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין ולא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים וכו' לא יקריבו הן, אבל אחרים יקריבו. (מנחות נ.).

[קמג] לכבש האחד, ת"ר ונסכו רביעית ההין ילמד של שחרית משל ערבית (מה זה טעון נסכים אף זה טעון נסכים) רבי אומר ערבית משל שחרית (דלכבש האחד אדשחרית קאי שנאמר בו את הכבש אחד תעשה בבקר), בשלמא לרבנן האי בתמיד של בין הערבים כתיב אלא לרבי מ"ט, אמר רבה בר עולא אמר קרא לכבש האחד איזהו כבש שנאמר בו אחד הוי אומר של תמיד של שחר, ורבנן מאי אחד מיוחד שבעדרו, ורבי מומבחר נדריכם נפקא, ורבנן חד בחובה וחד בנדבה וצריכי (יש צד נוטה שהנדבה צריך לייפותה כדי שתתמצה לדורות והקבלת פנים, ויש צד לומד שהחובה המוטלת צריך לפרוע חובו משלם). (יומא לה.)

[קמד] ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, שני בין הערבים ולא ראשון בין הערבים (שאם לא הקריבו בבקר לא יקריבו בין הערבים דהכי מדריש קרא אם את הכבש האחד (אחד – שטמ"ק) תעשה בבקר הוכשר שני ליקרב בין הערבים ואי לא לא) במה דברים אמורים שלא נתחנך המזבח (דהאי קרא בחינוך כתיב דכתיב לעיל מיניה וזה אשר תעשה על המזבח בפרשת ואתה

(א) וְעִשִּׂיתָ מִזְבַּח מִקְטֵר קָטָר עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

תורה תמימה

(א) ועשית מזבח. א"ר אלעזר, מזבח – מזיח, מזין, מחבב, מכפר [כתובות י"ב].

מקטר קטרת. אמר ר' שמעון בן לקיש מתקטר בקטורת אין כתיב כאן אלא מזבח מקטר קטורת, מלמד שהמזבח היה מקטיר את הקטורת [ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ח].

תורה שלמה

ויכפר, מחץ מתנים קמיו שגפף למלאך ועצרו כו' להודיעך כמה חביבה היא הקטרת. (תנחומא תצוה טו)

[ג] ועשית מזבח מקטר קטרת, א"ר יצחק ב"ר אליעזר תדע לך שכשעשה משה המשכן וכליו וכל המלאכה והקרבנות, לא ירדה שכינה עד שהקריבו קטרת, דכת' עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו, אמר הקב"ה לישראל בני זהירו בקטרת יותר מכל הקרבנות שאתם מקריבים לפני, שעל ידי הקטרת אתם מתכפרים בעולם הזה, ואף לעתיד לבוא כן, עולות מחים אעלה לך עם קטרת אילים לכך נאמר ועשית מזבח מקטר קטרת. (תנחומא תצוה טז)

[ד] [מזבח מקטר קטרת], שתי מזבחות היו אחד של זהב כנגד נפש של אדם, ואחד של נחשת כנגד גופו של אדם, כשם שהזהב יקר מן הנחושת, כך הנפשות יקרות מן הגוף, אבל בכל יום ויום היה נקרב בהון כעין שנגזר עליהם מן הקב"ה תמיד, כך צריך אדם לבוא לפני ארון העולמים תמיד בנפשו ובגופו, כשם שהגוף אוכל כך מזבח הנחושת קרבנותיו למאכל, וכשם שהנשמות אינן נהנות אלא מן הריח לכך לא היה נקרב במזבח הזהב אלא קטרת סמים, דבר העשוי לריח. (מדרש תדשא פ"א)

[ה] מקטר קטרת, מזבח הקטרת ארכו אמה ורחבו אמה וגבהו שתי אמות, שנאמר ועשית מזבח מקטר קטרת עצי שטים תעשה אותו אמה ארכו ואמה רחבו רבוע יהיה ואמתיים קומתו ממנו קרנותיו, וכולו היה מצופה בזהב, שנאמר וצפית אותו זהב. שלש שמות יש לו למזבח זה, מזבח הקטורת, מזבח הזהב, מזבח הפנימי. (ברייתא דמלאכת המשכן פ"א)

[ו] מקטר קטרת, ואש המזבח תוקד בו אמר ר' פנחס אש המזבח תוקד בו, תוקד עליו אין כתיב כאן, אלא תוקד בו, המזבח היה מוקד באש (שהמזבח בעצמו היה בוער) כו'. אמר ר' שמעון בן לקיש ועשית מזבח מקטר קטרת, המזבח היה מתקטר כקטורת (י"ג בקטורת ו"ג אין כתיב כאן אלא מקטר קטורת, המזבח היה מקטיר את הקטורת וכו'). (ויקרא רבה פ"ד)

[ז] מזבח, אמר רבי אלעזר מזבח מזיח (קס"ד מזיח עונות) ומזין (בזכות הקרבנות העולם נזון, שהקרבנות באין מן המזין וגורמין לו ברכה) מחבב (את ישראל אל אביהן), מכפר, היינו מכפר היינו מזיח, מזיח גזרות (רעות מעל ישראל) ומכפר עונות. (כתובות י:)

[ח] קטרת, מהו קטרת, ק' קדושה, ט' טהרה, ר' רחמים, ת' תקוה. (תנחומא תצוה יד)

[א] ועשית מזבח מקטר קטרת, וכו' (המשך להלן אות ח) אמה ארכו ואמה רחבו וגו' ואמתיים קומתו, מה עסקו של מזבח הקטרת [כאן] כיון שעשו אותו מעשה בקש הקב"ה לכלותן ועמד משה בקש עליהם רחמים, כמה שנא' ויחל משה את פני ה' ונחבט בקרקע עד שנתרצה לו הקב"ה, שנאמר וינחם ה' על הרעה, אמר משה רבש"ע הרי כבר נתרצית מי מודיע לבאי עולם שאתה נתרצית לישראל. א"ל ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ויהיו מקריבין לי קרבנות בתוכו ואני אקבל מהם את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים שני תמידים אלו בכל יום. ואם תאמר יש לפני אכילה ושתייה. האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה כי לא כל חיתו יער אלא מכל קרבנותיהם איני רוצה אלא הריח וכאלו אכלתי ושתייתי שנאמר את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו. תדע לך שמזבח העולה שהיה לקרבנות היה נתון בחוץ ומזבח הקטרת שהיה לריח נתון בפנים לפיכך נאמר למשה ועשית מזבח מקטר קטרת. (תנחומא תצוה יד)

[ב] ועשית מזבח מקטר קטרת, זש"ה שמן וקטרת ישמח לב הכתוב הזה מדבר בהקב"ה ובישראל כיצד בשעה שהיה כ"ג נוטל את הקטורת באותה מחתה ביום הכפורים ונכנס לפני ולפנים בבית קדש הקדשים כו' כיון שהיה יוצא היתה שמחה גדולה בישראל שנתקבל ברצון שנאמר שמן וקטרת ישמח לב. שמן זה כ"ג שנמשח בשמן המשחה. וקטרת אלו ישראל שהיו רואין ענן הקטרת שהיתה מתמר ועולה (והיו יודעין שנתכפרו עונותיהם של ישראל) והיו שמחין הוי שמן וקטרת ישמח לב. ומדבר בהקב"ה שאמר הקב"ה לישראל מכולכם אין לי אלא כ"ג שנמשח בשמן המשחה כו' ואני שמח בו. וקטרת אלו ישראל אמד הקב"ה מכל הקרבנות שאתם מקריבין אין חביב עלי כקטרת. תדע שכל הקרבנות כולן לצרכיהן של ישראל, כיצד, החטאת היתה באה על החטא והאשם כן העולה באה על הרהור הלב, השלמים אינן באין אלא לכפרה, שהן באין על מצות עשה. אבל הקטרת אינה באה לא על החטא ולא על עון ולא על האשם אלא על השמחה, הוי שמן וקטרת ישמח לב. חביבה הקטרת לפני הקב"ה תדע לך שהרי דוד נתאוה להקטיר קטורת שנאמר עולות מחים אעלה לך עם קטרת אילים אעשה בקר וגו' כו', ראה כמה חביבה הקטרת שעל ידי הקטרת נעצרה המגפה כשאמר קח את המחתה ושים קטרת החל הנגף וגו' והמגפה נעצרה, שנטל למלאך ועצרו, לפיכך כשבא משה להפטור מן העולם אמר ברוך ה' חילו ופעל ידיו תרצה בקטרת שהיה בידו שכפר שנאמר ויתן את הקטרת